

9.000 VALENCIANS FAN POSSIBLE EL VI FRANCÈS

Un tren anomenat desig

Maletes excessives: roba i marisc en conserva.

El País Valencià se situa en el primer lloc del 'ranking' de l'estat, quant a exportació de mà d'obra per a la verema francesa, molt per damunt d'Andalusia. Setembre els veu pujar amb les seues circumstàncies.

Miquel Alberola

Una exportació de roncs.

València T. —com ha inculcat RENFE als seus usuaris— figura com el punt més neuràlgic en el desplaçament ferroviari dels eventuals recol·lectors de raïm francès. Això es detecta, sobretot, en els bars de l'estació, que impliquen una copa neuràlgica amb un cert aire de liquidació d'existències. Els més habituals s'ho saben: els caminants de ferro del carrer de Xàtiva fan funcions de *gare d'attache* amb els trens que, convinguts entre l'Oficina de Migracions Internacionals francesa i la xarxa de ferrocarrils espanyols, pugen a Portbou des d'Andalusia, Múrcia i Albacete. València T. representa l'última copa assequible i ells s'ho miren amb simpatia.

El País Valencià fa de camí, però no queda il·lès del tornado migratori: subministra un contingent important de mà d'obra als departaments político-enològics d'allà. El més important de l'estat. Segons les estadístiques, la campanya anterior es va servir de més de deu mil valencians, i enguany les estimacions n'observen un descens de mil. Uns ho atribueixen a l'increment d'artilugis mecànics; uns altres, a l'augment de desocupació dels gals, i uns altres diuen que el nivell de vida dels valencians necessita cada dia menys d'aquelles faenes. La cosa és que l'èxode es repeteix anualment, amb la intensitat que siga. El raïm gavatx està al punt en un moment en què les collites tradicionals valencianes fan un parèntesi, mentre arriben les primeres taronges. L'ocasió es presta a ingressar-se uns duros en les arqués domèstiques. És una bona operació per als que no tenen ocupació i per als que no en volen perquè cobren unes pessetes subsidiàries.

El tren que ens durà a la frontera ix des de València, no du agregats i transporta, amb els que s'incorporaran a Castelló, 534 veremadors, vint-i-sis dels quals viatgen en qualitat d'acompanyants. «Acompanyants» d'edats inferiors o superiors a les estipulades, que generalment es posaran a treballar en arribar a destinació. Els inconvenients meteorològics poden fotre la collita i al patró francès no li ve de quatre jornals. L'expedició va assistida per representants sindicals d'UGT,

La vida són quatre dies.

CC OO i CNT, un *ateesse*, una funcionària del Ministeri de Treball i una assistenta social. Els primers tenen la missió d'assessorar els veremadors; i els altres, de curar-los els efectes de l'alcohol i tramitar-los quatre oficis administratius dels quals desconfien. Fa

uns anys, el trasllat de les colles tenia més neorealisme. Ara, sense prescindir-ne, RENFE ha introduït alguna comoditat: l'ús de lliteres opcionals per cent duros i un servici moderat de bar, on la cervesa és la màxima expressió etlílica. Cau pel seu pes que el bar té més acceptació que les lliteres: rascar-se la butxaca per dormir és una cosa que el jornal valencià encara tardarà a assimilar.

Des de les 12 de la nit, les andanes de l'estació tenen tot l'aspecte que devien tenir els molls del port de València a finals del XIX. Rostres desconfiats cenyits a les maletes, botelles d'aigua i entrepans improvisats. Hi ha joventut considerable amb ganes d'itinerari. I famílies dilatades, que és l'única manera de tocar francs, ja que després d'una vintena de dies treballats els honoraris no solen excedir els vint mil duros per barba. El salari mínim no ha variat des de la campanya anterior: 27,84 francs l'hora, que, en funció del departament a què van assignats els temporers, oscil·len fins a 30. Pels seus caps transiten probablement, mentre es fa l'hora d'eixir, diverses multiplicacions, càlculs que tenen ben repastats i que hauran de casar amb la realitat. Si no plou. Se sabien la condicional abans d'haver après a parlar i estan acostu-

A Portbou la tramuntana apaga l'estiu.

mats a veure'n de seques i de verdes.

Tres quarts d'hora més tard, fa la impressió que tot s'ha decidit. Tots volen entrar per la mateixa porta i la intenció taponen els accessos, els anul·la el propòsit. Porten càrregues excessives: abundant indumentària i llandes de tonyina a mansalva. Els que han superat l'obstrucció de la porta dels vagons se situen allà on tenen el lloc adjudicat i per les finestres, ajudats pels que no hi han pujat encara, embarquen l'equipatge, les provisions de marisc oliós d'oferta. Fet això, a les andanes només queda algun familiar que ha anat a desitjar-los sort. El de la bandera fa les seues coses i abandonem València T. Els viatgers més joves no s'estan en el compartiment, han sentit algun comentari del servei de bar i van amunt i avall buscant el refrigeri. L'ateesse té gestos inquietants, tics de catàstrofe. Nosaltres ens distribuïm el trajecte amb l'equip d'assistència social, en un compartiment consecutiu al bar: la panoràmica no té preu. «Ja hem arribat a l'oficina», comenten quan han localitzat la cantineta.

Amb les portes del bar passa com en les dels vagons a l'hora de pujar.

L'encarregat no dona crèdit del seu èxit. A l'hora, no queda cervesa, notícia que indigna la concurrència: «¿Açò quin bar de pa i meló és? ¿Fanta? Calla, calla i tin trellat». O reflexions com aquesta. Segons la intensitat del canyamó adquirit, reaccionen. Els més tocats es retiren fent com una trajectòria d'eslàlom.

Els menys tocats mamprenen una guitarra i intenten melodies que no poden consolidar, buscant la complicitat d'un hipotètic propietari d'una ampolla de conyac dispost a finançar l'operació.

I els del mig, componen uns porros i evadeixen els sentits amb auriculars estereofònics. Sembla que han trobat la tercera via. Emmig de la rebel·lió verbal que ha ocasionat la falta de previsió amb un material tan de primera mà com la cervesa, el revisor s'ha fet amb un polissó que pretenia, sense bitllet ni contracte ni fortuna, arribar a la frontera. L'aventura s'acaba en el moment en què el funcionari

l'invita a no continuar. Això passa a Castelló.

Més amunt de Castelló, el comboi es calma. I a l'altura de Tarragona, la distensió és pràcticament hegemònica. En alguns vagons els passatgers han descobert que, dissimulades entre els seus culs i les seues esquenes, hi havia lliteres. I no s'ho han pensat dues vegades. En aquell moment el tren és una exportació de ronquets. Sabates disperses, cares austeritzades, panxes liberals, essències de fatiga, olors treballades. La síntesi del nostre país, entre les fuetades de ferro dels desnivells de la via. Però no tots són

Cares austeritzades, multiplicacions en el cap.

feliços. O tan feliços. N'hi ha un reducte d'insomnes que cremen tabac vora la finestra del corredor, amb els ulls emancipats. Van a cada mitja hora a indicar a l'encarregat del bar que s'assegure ben bé si li queda o no cervesa. I amb això se'ls fa clar per llevant.

El tren ha evitat Barcelona, i els quatre que han patit son per veure-la fan extrems de decepció. No sabien què els esperava. La fosca decau i darrere els vidres s'instaura la poderosa vegetació de la Selva. El corredor dels vagons torna a ser com el real d'una fira. L'encarregat del bar veu sol·lici-

tats els seus servicis. «¿Cafè? Vinga va, posa-me'n un a veure si és de veres».

I no és de veres: són dosis solubles amb gust d'humor de revisor. Al bar vénen cares que les postures del descans han marcat com un atlas.

«¿On som?», fa un; «En la via», fa l'altre. Els que han tastat el cafè fan reflexions profundes: «No és gran cosa, però en el pla de Molinell, la marseguera és moscatell». El tren és una exportació de badalls quan entrem a Figueres, on hi ha una parada tècnica. Ara, totes les finestres desperten curiositat. El fotògraf aprofita la claredat per a registrar alguna situació i és contestat: «Xe, no em retrates, que em veuran en el meu poble i diran: ¿aquell no diu que tenia 40 fanecades? ¿I se'n va a veremar?».

A mida que ens acostem a Port-Bou, els passatgers revisen els equipatges i els disposen prop de les finestres. Entrem a l'estació de Port-Bou i canviem d'estació meteorològica: fa un setembre desbordat que pentina des de tramuntana. El rellotge marca les nou del matí i el tren haurà d'esperar una hora llarga per a fer els tres quilòmetres que ens separen de Cervera. Els més intrèpids aprofiten per anar al bar de l'estació i fer un cafè amb llet ben fet.

La cafeteria ferroviària, en canvi, no comparteix l'entusiasme dels que s'hi dirigeixen. Efectuen un cafè de calçetí que mesclat amb la llet té color de mel i costa 150 pessetes. Un insult. Un atemptat als recursos amb totes les de la llei, perpetrat per unes senyorettes de somriure abatible que parlen un valencià atramuntanat. El tassó se'ls fa agre a més de quatre i amb aquell sabor al paladar aniran a Cervera, on transbordaran a un tren que s'anomena desig, que en el seu moment els tornarà a transbordar, segons el departament que els ha contractat, a un altre tren que també es deu dir igual.

Arribats al punt de referència específicament en el contracte, un encarregat els farà el *rendez-vous* i amb un citroën rural de l'època de l'existencialisme els conduirà al *domaine*. Les condicions són de guerrilla, però el tracte serà superior al dels nord-africans. Allà, encara que les seues retribucions estan en funció de les hores treballades, s'afanyaran a liquidar, perquè pel seu cap van i vénen les multiplicacions que els reportarà la campanya de la taronja. I sobretot, les suculentos paelles que ansien en les llargues nits jacobines. □